

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

פ' ויקרא שנת נוטל מקורקבן (זפק) לפ"ק גליון קמ"א

מדור הנעשה ונשמע

לך עמי בא בחדריך וסגר דלתיך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם (ישעיה כו:כ),
בינתיים יש סגר, אנשים לא יוצאים מהבית, וסימנך סגר במילוי כזה, סמ"ך גימ"ל
רי"ש בגימטריא תשובה, וזכור אזכרנו עוד כאשר הייתי נוכח כמה וכמה פעמים,
כאשר באו לכ"ק מרן אדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז צוקללה"ה להזכיר על
סובלים מאיזה וירוס (Virus), וכאן בארה"ק המבטא הוא וירוס בחיריק, אבל
באמריקה המבטא היא וירוס בצירי גליציאנית שנשמע כמו עבירות, וכ"ק מרן
אדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז צוקללה"ה תמיד ענה ואמר, בוודאי כאשר יש
עבירות, צריכים לעשות תשובה. ואכן כלל ישראל עסוקים בתשובה ומצפים לישועה
כהרף עין, והלוואי שעד פסח יתבטל הגזירה ויתפטרו מהוירוס ביחד עם החמץ,
וסימנך, עד יעבר זעם, האותיות אחרי אותיות זעם, הם חפ"ן שבגימטריא חמץ,
אבל הנני מאד מפחד שהרבה משפחות בכלל ישראל לא יוכלו לשבת יחד בליל
הסדר.

ועיין במדרש רבה איכה בהקדמה וזלה"ק, רבי אבין פתח (איכה ג:טו) השביעני
במרורים בלילי הפסח של יום טוב הראשון, הרוגי לענה בתשעה באב, ממה
שהשביעני בלילי יום טוב הראשון של פסח, הרוגי בלילי תשעה באב לענה הוי בלילי
י"ט הראשון של פסח הוא לילי תשעה באב, ועל זה היה מקונן ירמיה, איכה ישבה
בדד (איכה רבתי הקדמה פסקה י"ח).

וידוע מה שכתב בטור או"ח סימן תכ"ח וזלה"ק, סימן לקביעות המועדים א"ת ב"ש
ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ פי' ביום א' של פסח יהיה לעולם ט' באב וסימן על מצות ומרורים
יאכלוהו ביום ב' שבועות ביום ג' בו ר"ה ביום ד' בו קריאת התורה פי' שמחת תורה
ביום ה' בו צום כפור ביום ו' פורים שעבר (טור או"ח סימן תכ"ח, ועיין רש"י ערכין
ט: ד"ה שניהם חסירין), ומי יודע אם השנה לילי י"ט הראשון של פסח תהיה ח"ו
כמו לילי תשעה באב, שעל זה היה מקונן ירמיה, איכה ישבה בדד, וסימנך תשעה
באב בגימטריא תש"פ, ה' ירחם עלינו שיתקיים ליל המשומר ובא מן המזיקין
(פסחים קט:).

מדור הכרוז

הוא אשה ריח ניחח לה', ונפץ כי תקריב
קרבן מנחה לה' סלת יהיה קרבנו וילק עליה
שמן ונתן עליה לבנה (ויקרא א:טז-ב:א),
ופירש"י ז"ל, בנלחה – (ת"כ) עם בני מעיה,

והסיר את מרחתו בנלחה והשליך
אתה אלל המזבח קדמה אל מקום הדשן,
וסע אתו בכנפיו לא יציל והקטיר אתו
הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה

ונואה לשון דבר המאוס, כמו (איכה 7) כי נאו גם נעו וזה שתרגום אונקלוס באוכליה וזהו מדרכו של אבא יוסי בן חנו שאמר נוטל את הקורקבן עמה, ורז"ל אמרו קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנואה שעל העור, בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים והקטיר, בעוף שזון מן הגזל, נאמר והשליך את המעים שאכלו מן הגזל (רש"י), וד"ה לא ידיל, אינו מפרקו לגמרי לב' חתיכות אלא קורעו מגבו, נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים (רש"י), וד"ה ונפש כי תקריב – לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא בזמנה מי דרכו להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (רש"י).

ורש"י הנ"ל מקורו טהור במדרש תנחומא, ונפש כי תקריב, לא נאמר נפש בכל הקרבנות אלא בזמנה עני, אמר הקב"ה, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (תנחומא ויקרא פ"ה).

ובזה מובן בטוב טעם ודעת מה שכתב הרבי רבי אלימלך מליזענסק ז"ע בצעטיל קטן וזלה"ק, אלה הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן יהיה מהרהר במצות עשה זו של ונקדשתי בתוך בני ישראל וידמה בנפשו ויאייר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל קדושת השם יתברך שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השם יתברך ומחשבה טובה הקב"ה מרפה למעשה ונמא שאינו שוכב ויושב בטל רק מקיים מצות עשה לאורייתא,

בפסוק א' של קריאת שמע ובכחה ראשונה של שמונה עשרה יהרהר כנ"ל, ועוד יכוין אם יענו אותו כל אומות העולם בכל עיניים קשים ויפשוטו עורו מבשרו להכחיש ח"ו ביחודו יסבול כל היסורים ולא יודה להם ח"ו ויאייר בדעתו ומחשבתו כאילו עושין לו כנ"ל ובה ילא ידי חיוב ק"ש ותפלה כדין וכו' (צעטיל קטן מהרבי רבי אלימלך מליזענסק ז"ע אות א-ב).

ודברי רש"י ז"ל הקודם לכן מקורו טהור במשנה בשלהי מסכת מנחות, נאמר בעולת בהמה אשה ריח ניחוח, ובעולת עוף אשה ריח ניחוח, ובמנחה אשה ריח ניחוח, לומר לך, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים (מנחות קי).

ודברי רש"י שלפני פניו, מקורו טהור במדרש רבה, נפש כי תקריב קרבן מה כתיב למעלה מן הענין (ויקרא א) והסיר את מראתו בזאתה א"ר תנחומא בר חנילאי העוף הזה פורח וטס בכל העולם ואוכל בכל ד' ואוכל מן הגזלות ומן החמסין אמר הקב"ה הואיל והזפק הזה מלא גזילות וחמסין אל יקרב לגבי המזבח, לכך נאמר והסיר את מראתו, אבל בהמה גדילה על אבוס בעלה ואינה אוכלת מכל ד' לא מן הגזלות ולא מן החמסין, לפיכך היא קריבה כולה, לכך נאמר (ויקרא א) והקריב הכהן והקטיר את הכל המזבחה, לפי שהנפש הזו גוזלת וחומסת, בא וראה כמה לער וכמה יגיעה עד שיאח מאכלה ממנה, מפומא לוושטא מוושטא לאיסטומכא מאיסטומכא להמסיא מהמסיא לבית כסיא מצית כסיא לכרסא מכרסא לבי מעיה מבי מעיה לכרוכת קטינא ומכרוכת קטינא לכרוכת עוביא ומכרוכת עוביא לסניא דיבי ומסניא דיבי לפטטרכא ומפטטרכא לברא בא וראה כמה לער וכמה

יגיעה עד שיכלא מאכלה ממנה (ויקרא רבה פ"ג ד').

(ועיין ים התלמוד ב"ק ס"ו ד"ה ובזה) (בנין דוד פ' וישלח אות ס"ב).

ותנן במשנה במסכת כריתות, שומן וחלב לפניו ואכל אחד מהן – ואינו יודע איזה מהן אכל, מביא אשם תלוי וכו', ובגמרא אשם, איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו – ספק של חלב ספק של שומן, חייא בר רב אמר חתיכה משתי חתיכות שנינו, במאי קא מיפלגי, רב אסי סבר יש אש למסורת – מלות כתיב, וחייא בר רב אמר יש אש למקרא – מלות קרינן (כריתות יז:), ויולא לפי זה – דלמ"ד יש אש למקרא – אז דוקא בשתי חתיכות מביא אשם תלוי – דאי קבע איסורא, אבל בחתיכה אחת אינו מביא אשם תלוי, ואיתא בהמאירי בריש מסכת חגיגה וזלה"ק, ושם זהו עיקר מחלקתם, שלדעת המאריך שתי חתיכות – כל ספק מותר מן התורה, ולדעת האחר אסור (המאירי חגיגה ד.), ולפי"ז אי אמרינן יש אש למסורת אז אמרינן נמי דספיקא לאורייתא מן התורה לחומרא, אבל אי אמרינן דיך אש למקרא אז ספיקא לאורייתא מן התורה לקולא.

ואם בסוגיא של לכס במסכת סוכה, משום דהוה ליה מלוא הבאה בעבירה, ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב כי אני ה' אהב משפט שגא גזל בעולה, משל למלך וכו' (סוכה ל.).

ובריש מסכת כתובות דרש בר קפרא, גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ כתיב – אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואילו במעשה ידיהם של לדיקים כתיב – מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אלני כוננו ידיך, השיב בבלי אחד ור' חייא שמו – ויבשת ידיו יכרו, ידו כתיב (כתובות ה.), וידוע מה דאיתא בספה"ק, אי אמרינן לעיקר היא הלוכה והמחשבה, אז מלאכים גדולים מלדיקים, כי מלאכים הם רוחניים, ואי אמרינן שחומר והמעשה העיקר, א"כ הלדיקים גדולים ממלאכים, כי לדיקים הם בשר ודם ילודי אשה קרוץ מחומר כלל עובר, גוש גלם גשם אשר מעפר יסודם, ונמלאים בעולם העשייה, ולכך אמר גדולים "מעשה" לדיקים וכו', ולפי"ז אי אמרינן דיך אש למסורת, א"כ גדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, וא"כ בתר מעשה אזלינן, אבל אי נימא דיך אש למקרא, א"כ גדולים מלאכים יותר מהלדיקים, וא"כ בתר מחשבה אזלינן.

וראיתי בספר בנין דוד פ' וישלח אות ס"ב וזלה"ק בא"ד, והנה בתוס' סוכה ט. ד"ה ההוא) הקשו למה לי קרא ללכס להוליא את הגזל, תיפוק ליה דהוי מלוא הבאה בעבירה, ובאופן א' מתרץ לפי מה דאיתא בנחלת יעקב מקדוש זקני מליסא, ובישועת יעקב ז"ל (אור"ח סי' תרמ"ט אות ה' ד"ה והנה בחידושי) לשיטת הרמב"ם ז"ל (פ"י מהל' כלאים הל' כ"ז, פ"ח מהל' איסורי ביאה הל' י"ז) דספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, אך זהו בלא תעשה, אבל בעשה אמרינן ספיקא לאורייתא מן התורה לחומרא, על כן נלך לן קרא ללכס שיהי' עשה לאינו יולא בספק גזל

והאיך שאמר הכתוב, והסיר את מראתו בנצחה והשליך אתה אלל המזבח קדמה אל מקום הדשן, ואעפ"י שאינו וולדי גזל, וספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, אבל גם ספק גזל ה' שגא גזל בעולה, וכיון דספיקא לאורייתא מן התורה לקולא, א"כ אשם תלוי רק בשתי חתיכות דאי קבע איסורא, ומלות קרינן ויש אש למקרא,

וגדולים מלאכים יותר מלדיקים, ובתור
מחשבה אזלינו, לפיכך קא ממשיך ואזיל
הכתוב וקסע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר
אתו הכהן המזבחה על העלים אשר על האש
עלה הוא אשה ריח ניחח לה', ודרשינן נאמר
בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח
לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד
שיכוין את לבו לשמים, ולפיכך גם אם האדם
ידמה בנפשו ויזייר במחשבתו כאילו אש גדול
ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל
קדושת השם יתברך שובר את טבעו ומפיל

את עצמו להאש על קידוש השם יתברך
ומחשבה טובה הקב"ה מארפה למעשה, כמו
שאמר הרבי רבי אלימלך ז"ע, לפיכך קא
ממשיך ואזיל הכתוב ונפש כי תקריב קרבן
מנחה לה' סלת יהיה קרבנו ויאק עליה שמן
ונתן עליה לבנה, ופירש"י ז"ל, לא נאמר נפש
בכל קרבנות נדבה אלא במנחה מי דרכו
להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני
עליו כאלו הקריב נפשו, אפילו אם בפועל לא
מסר נפשו על קידוש השם.